

Skovdyrkeren

Nr. 7

Sep-Okt 2011

Markedssituationen

Råtræ efterår 2011

Skovdyrkerportræt

Markedssituationen for juletræer og klippegrønt

Traditionen tro markerer den netop afholdte Langesømesse også begyndelsen på den kommende juletræsæson. Op til sæsonstart er der gjort et stort arbejde for at informere producenter og kunder om markedssituationen, så de dermed er klar til at indgå faste aftaler.

I foreningerne og i Green Product har vi haft travlt op til messen, ikke mindst fordi mange kunder også er producenter, og derfor benytter lejligheden til at sondere markedet og besigtige kulturer både før og efter messen. Igen i år oplevede vi derfor også en godt besøgt stand med både nye og "gamle" kunder fra mange forskellige lande.

*Den netop afholdte Langesømesse var godt besøgt i år.
Foto: Frands Fraas Nielsen*

Salget, der har stået på siden foråret, tog for alvor fart i august måned og er fortsat ind i september. Som forventet har der været modstand mod prisstigninger på de større træer og en forventning om uændrede eller faldende priser på træer under 125 cm. Salget er dog gået godt, og vi indkøber stadig træer i alle størrelser og kvaliteter.

Som mange producenter er klar over, er det tid til at få slået spor og større ukrudt, så kulturerne præsenterer

sig bedst muligt i salgsøjemed, og i forbindelse med opmærkningen. Det er mindre tiltag med stor betydning for helhedsindtrykket!

Mærkningen er godt i gang i alle foreninger, og meldingerne er, at træerne har haft en god vækstsæson – ligesom ukrudtet – og at udbyttet i kulturerne ikke er påvirket betydende af forårsnattefrossten og luseangreb. Vi holder den samme sorteringslinie som i de foregående år, hvilket vore kunder er trygge ved. De ved, at de får en velsorteret vare hos GP. Det er et godt udgangspunkt, når der skal forhandles kontrakt og priser.

I takt med at vi, i vores salg, kommer nærmere slutbrugeren, stiger ønsket om kundemærker/egne etiketter på træerne. Vi efterkommer disse ønsker, hvor det er praktisk muligt, så mange af vores leverandører vil opleve, at der mærkes op med forskellige typer kundemærker i kulturerne.

For klippegrøntets vedkommende har vi oplevet en rigtig god efterspørgsel og afsætning af nobilis og især nordmannsgran klip. Det er vores indtryk, at luseangrebene, som var svære at få bugt med, i nogle kulturer betyder et mindre udbytte end normalt. Vi er bl.a. derfor stadig købere af store og små partier normannsgran og ung nobilis.

Se mere om Green Product på vores hjemmeside **www.green-product.dk**, hvor vi bl.a. har en flot præsentationsvideo af Green Product-samarbejdet.

Thomas Heydenreich (the@green-product.dk)

Råtræ efterår 2011

Råtræhandlen er blevet international og markederne for råtræ danner sig relativt frit. Dog så vi for et par år siden at Rusland med en eksporttold på råtræ formåede at påvirke tømmerpriserne. Også realisation af trælagre, lokal konkurrence om råtræ, ændrede transportomkostninger og udsving i valutakurser kan i perioder påvirke træpriserne

Nåletræ

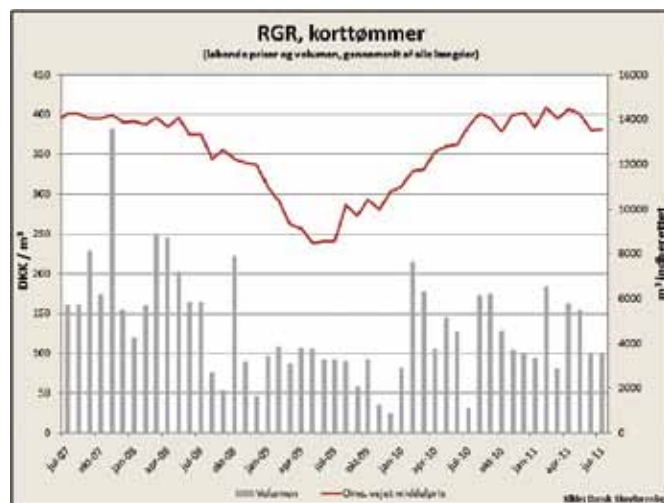
Markedet for nåletræ har været ret konstant siden sidste efterår. Som det fremgår af statistikken for prisudviklingen på korttømmer af rødgran, så har prisen i Danmark gennem det seneste år ligget på niveau med den pris vi havde før finanskrisen. Medio 2009 var prisen for korttømmer af rødgran nede på ca. 250 kr. pr. kbm., hvilket ligger under den pris, som vi nu får for cellulosetræ. Set over den seneste 10-årsperiode så er prisen på nåletræ aktuelt i den høje ende.

På kort sigt tilbyder vi stort set uændrede priser for de forskellige nåletræ produkter i fast træ. Der har været visse småjusteringer i priserne så f.eks. nobilis, grandis og douglas er steget lidt i pris. Vi forventede før sommerferien, at prisen på cellulosetræ ville stige lidt, men det er ikke sket. Afsætningen fra de store celluloseindustrier har ikke vist den udvikling, som vi håbede på.

Gennem en periode har vi oplevet, at priserne på tømmertræ har været højere i dele af Sverige og dele af

Der er skovet meget træ i sæson 10/11. Foto: Kai Boisen.

Prisudviklingen på korttømmer af rødgran. Som det fremgår, har prisen gennem det seneste år ligget på niveau med den pris vi havde før finanskrisen. Kilde: Dansk Skovforening

Tyskland end i Danmark, også selvom der korrigeres for de forskelligheder der er i opmålings- og prisfastsættelsessystem. Prisforskellen ser dog efterhånden ud til i praksis stort set at være udjævnet. Det er bl.a. lokal konkurrence efter træ i de nævnte områder der i en periode var anledning til de højere priser. En svag svækkelse af kursen på svenske kroner gennem det seneste halve år har været med til at reducere prisforskellen. Det er et problem, at flere af de store danske nåletræssavværker gennem nogle år har kørt med markant negative resultater og har skullet tilføjes kapital for at opretholde en positiv egenkapital. Det er en uholdbar situation.

For flis stiller det sig gennemgående positivt, idet der generelt har været prisstigninger på flis til varmegværker. Stigningen har været påkrævet, idet der i løbet af det seneste år har været prisstigninger på de produkter der har et overlap med flis. Det er f.eks. spånpladetræ og cellulosetræ. Udviklingen gør, at oparbejdning til flis

er blevet mere konkurrencedygtig overfor alternativ aflægning og den gør også, at mere marginale projekter kan få en fornuftig økonomi. Det kan f.eks. være projekter, hvor der måske ikke kan aflægges almindelige salgsprodukter i tilstrækkelig mængde og/eller kvalitet.

Der er generelt god efterspørgsel på alle nåletræsprodukter. Savværkstræ bliver normalt hentet ret hurtigt efter at det er tilmeldt, idet savværkerne forsøger at køre med mindst mulige lagre.

Løvtræ

Afsætningen af løvtræ har været ganske god 2010/11. Det er i vidt omfang eksport til Asien, der bærer løvtræsmarkedet. Der har bl.a. været en god efterspørgsel på asketræ til eksport. Det er overordentligt heldigt i betragtning af den markante stigning, der har været i udbuddet af netop ask, som følge af det betydelige omfang af bevoksninger med asketoptørre. De signaler der er kommet her i sensommeren tyder på, at markedet indtil videre er uændret eller endda svagt forbedret.

Salget af bøgekævler er der kommet lidt mere gang i. I betragtning af det store potentielle udbud af bøg ville det dog være meget velkomment, hvis efterspørgslen på denne art kunne stige. Markedet for ær og eg har længe været godt. Der er ikke det store forbrug af de to træarter, men der er heller ikke noget stort udbud af dem og markedet er i god balance.

En væsentlig del af salget af løvtræ er brænde. Her er prisen, som resultat af de høje energipriser, steget pænt gennem det seneste år. Trods den betydelige stigning i salget, så har der ikke været afsætningsproblemer.

I forbindelse med skovning af løvtræ er der mange steder udover kævler og brænde aflagt toppe til flis. Der bliver således ryddet godt op og der er "penge i det hele".

Vi ser samlet positivt på den kommende sæson for råtræ. Vi vil bare gerne have lidt tørvejr, så det bliver til at arbejde i skovene uden for markante spor efter det praktiske arbejde.

Henrik Buhl (hbu@skovdyrkerne.dk)

Skove og naturejendomme – salg og vurdering

Aktuelle ejendomme:

- Nordjylland:** • Kirkebakke Skovbrug – 66 ha
- Himmerland:** • Kringelkær Skov og Dyrehave – 38 ha
- Midtjylland:** • Ikastvej – 26 ha
- Syddjylland:** • Skovly Plantage – 27 ha
- Roland Mose – i alt 72 ha
- Dalby Skov Øst – i alt 13 ha
- Østjylland:** • Det Mørke Hoved – 36 ha
- Fyn:** • Sydøstfynske småskove – i alt 31 ha
- Vestjylland:** • Kærslund Plantage – 33 ha
- Bornholm:** • Gl. Skovgaard – 49 ha
- Sjælland:** • Bøssevænge Skov – 20 ha

Se mere på www.silvaestate.dk
eller kontakt Jesper Just Nielsen på: **21 36 56 96**

silvaestate

SKOV- OG NATUREJENDOMME. RÅDGIVNING OG FORMIDLING

Plantagerne, produktionen – og naturen

Ernæringsgrundlaget for hjortevildtet: Kløvergræsmark i omdrift. Foto: Per Hilbert.

Besøg i en usædvanlig plantage, hvor æstetik, jagt og produktion går op i en højere enhed. Hvor man arbejder med den langsigtede omstilling fra plantage til skov. Og hvor ejeren kæmper mod nogle meget store vindmøller.

Kun 3 km fra havet (Skagerak – Vigsø Bugt), ikke langt fra Glæde, ligger en usædvanlig skovejendom. Skabt af to tidligere landbrugsejendomme, som er lagt sammen og gradvis tilplantet siden slutningen af 1960'erne. Men langt fra en typisk klitplantage. Og hvorfor er den så ikke det?

Skovdyrkeren har besøgt den markante og engagerede ejer, som i skovdyrkningen er gået sine egne veje. Og en af de ret få skovejere, som har haft energi og mod nok til at blande sig i den offentlige debat, blandt andet om det vestjyske skovbrugs nytte og fremtid.

Hvem er han? Og hvordan ser hans ejendom ud?

Egon Bennetsen er vildtbiolog (hjortevildt) af uddannelse. Sammen med sin kone købte han i 1978 klit-ejendommen Møgelkjær i Hjørdemål Klit, som han har arbejdet med gennem mere end 30 år, med henblik på at omdanne den til en produktiv – dvs. økonomisk bæredygtig – skov- og naturejendom.

Uddannelsen som vildtbiolog har givet ham en særlig baggrund for at tage hensyn til hjortevildtets præferencer ved opbygningen af skoven. Det er specielt vigtigt med tanke på, at der i området færdes en af Danmarks stærkeste kronvildtstammer. Om sine erfaringer med anlæg af vildtagre har han i øvrigt skrevet to grundige artikler i tidsskriftet *Skoven*. Artiklerne kan findes på Skovdyrkernes hjemmeside. Og han har lagt en del egne optagelser af kronvildtet i Hjørdemål ud på YouTube (søg på *kronvildt i brunsttiden*).

Den vildtvenlige skovopbygning er lykkedes i en sådan grad, at Thys efterhånden meget store særfredede bestand af dåvildt synes at have valgt ejendommen som samlingspunkt.

For tiden er en stor indsats med vildtagre dog droppet ned ved at omlægge til kløvergræs i omdrift. Samtidig forceres omlægningen til næste trægeneration ved at skærmstille og opstamme bevoksningerne, også med henblik på i en periode at gøre ejendommen mindre attraktiv for vildtet! Ellers ville kulturfasen blive meget vanskelig som følge af mange bidskader. En mindre vildtbestand er derfor omkostningen, indtil kulturene igen er sluttede.

Dyrkningsgrundlaget

Ejendommen ligger på den tidligere littorinaflade, overljet med 7-14 m flyvesand. Jordbundsmæssigt fordelt på tre forskellige typer; de afføgne sande, de tilføjne sande og de lavtliggende områder.

Skovstrukturen i dag er bestemt af de tre typer. Netop her fletter de sig ind mellem hinanden, fordi vi befin-

der os på en skillelinie mellem klitlandskaberne med de store plantager mod vest, og det dyrkede landbrugsland mod øst. Fattigst er de afføgne sande, hvorfra vestenvinden har flyttet den næring der måtte være over til de tilføjne sande, som derfor i dag er mere næringsrige og varierede. De lavbundede er mere humusrige, og det er primært her jorden tidligere har været dyrket. Fordi det på disse kanter først og fremmest er vandet, der begrænser væksten.

De naturgivne rammer, skovdyrkningen, terrænpleje til glæde for vildtet samt en ihærdig, målrettet og vedholdende plejeindsats gennem 30 år, har været medvirkende til, at der på de 66 ha i dag findes stor landskabelig variation og et rigt naturindhold. Fordelt på 50 ha skov, 8 ha urørte naturarealer (klithede og vandhuller) og 8 ha dyrkede arealer, finder vi en perle til gavn for folk og fæ.

Vildtpleje og jagt

Hjortevildtet tilgodeses som en ressource på niveau med træproduktionen. Terrænplejen er gennemtænkt og veludført ud fra tre vigtige holdepunkter;

- der skal være let tilgængelig føde af god kvalitet,
- der skal være god dækning og uforstyrrede områder
- der skal være gode muligheder for at bevæge sig rundt, se og jage.

Føden sikres med et netværk af 27 små frodige (– efter forholdene) marker fra 0,02-0,90 ha, hvor der dyrkes kløvergræs i omdrift.

Det tilstræbes, at der altid nær markerne er tætte nålebevoksninger, for at dyrene skal bevæge sig kortest muligt efter føden og hurtigt kan finde skjul igen. For tiden er en stor del af bevoksningerne dog som nævnt skærmstillede og åbne. Som kompensation herfor holdes en nålebevoksning ('reservatet') fuldstændig forstyrrelsesfri, hvilket især dåvildtet har taget til sig.

Herudover etableres små lysninger i alle nye kulturer, ved at efterlade huller uden plantning på steder, hvor der fremover skal være spor. Det giver små beskyttede

En del af plantagens sporsystem – harvet og tromlet.
Foto: Anders Jensen

pletter, hvor sollyset kan komme ned, og hvor hjortevildtet derfor elsker at opholde sig.

Rundt om plantagen er der efterladt en mindst 20 m bred ubevokset bræmme. Her veksler arealer med klithede, marker og spor ind og ud mellem hinanden. De åbne bræmmer kombinerer naturhensynet med forskellige praktiske hensyn: De får plantagen til at virke større, den glade ejer behøver ikke forlade matriklen for at se sin egen skov, hjortevildtet holdes i høj grad inden for egne grænser, og bræmmerne er praktiske i forbindelse med jagt afvikling.

Sporene er et kapitel for sig. De holdes helt fri for vegetation ved jævnlig fræsning og efterfølgende tromling. Derved skabes et bed, hvor dyresporene ses lige så fint, som var det i sporsne. En ideel måde at følge med i, hvor meget vildt der aktuelt færdes i skoven. Samtidig gør det nemt at færdes overalt, og de er desuden optimale til pürchjagt. Systemet forudsætter en ren sandjord.

Egetydingens stødskud er fortrinligt vinterfoder.
Foto: Anders Jensen.

Familiens 10-årige labrador Tok er den eneste hund der kommer i plantagen. På jagt slippes der ikke hunde fordi det spolerer den ro som kronvildtet kræver. Jagten foregår primært fra opsatte skydetårne og -stiger, hvorfra der kan afgives sikre skud og foretages en selektiv af-skydning. Sådan udføres jagten effektivt og med mindst mulig forstyrrelse.

40 ha nål og 10 ha løv

Bennetsen driver et traditionelt, men dog anderledes produktionskovbrug. Han ønsker en skov, som er:

- optimal for kronvildtet
- produktiv og lønsom på sigt
- enkel at passe (egnet for maskinskovning)
- stabil (stormfast)
- æstetisk smuk
- let at forynge til sin tid (f.eks. med skærmstilling eller selvsåning)

Af hensyn til stabilitet og æstetik ønskes 20% af arealet med løvtræ, først og fremmest eg og ær, men også blandingsbevoksninger. Pga. sent løvspring og tidligt løvfald er løvtræerne uden blade i 7 måneder. Nåletræerne har – ud over det produktionsmæssige – af den grund også en meget vigtig funktion med at give vinterlæ for vildtet.

*Omorika/cypres plantet 2007 på klitskråning.
Foto: Egon Bennetsen.*

To marginale træarter

Efter mange overvejelser er en ligelig blanding af omorika og cypres blevet grundstammen i de sidste års tilplantninger. Bennetsen foretrækker at arbejde med blandinger af hensyn til dyrkningsikkerheden. Og det har været vigtigt, at blandingen består af arter, som kan følges ad. Det letter pasningen betydeligt i forhold til de mange fleretagerede blandinger, som er kommet på mode, og som kræver stadige indgreb.

Der plantes på 2x2 m, hvilket giver en billig kultur. Det kan gå, fordi begge træarter er naturligt fingrenede (i modsætning til f.eks. sitka). Alt er håndplantet af ejerparret selv.

Idéen er, at omorikaen afdrives efter 60 år, hvor den har en savværksegnet dimension på 26-30 cm. Herefter selvforrynger cypressen sig forhåbentlig – eller den kan underplantes. Cypressen er en af de mest stormfaste træarter, vi kender, og den tåler at bliver sat ud på afstand. Begge træarter holder sig i øvrigt grønne til jorden langt op i omdriften, hvilket både er til glæde for vildtet og giver nogle flotte skovbilleder.

Det er erkendt, at de to træarters tilvækst ikke er voldsomt stor. Men den synes at være stabil. Højere end løvtræets og på linie med skovfyrrens. Kvaliteten på veddet er god hos begge arter, og for cypressen er der tale om et meget varigt ved, der kan bruges til specialformål som f.eks. udendørs beklædning uden at skulle imprægneres.

Lild plantage: Sund omorika til venstre og sammenbrudt sitka til højre. Foto: Per Hilbert

Alternativerne til dette ret specielle træartsvalg kunne være skovfyr, sitkagran, grandis og måske douglasgran. Rødgran trives slet ikke så tæt ved kysten, og det kan også konstateres, at douglasgranen heller ikke bryder sig om den skarpe, saltholdige vind. Og den er ganske stormfølsom. Det store problem med sitkagranen er, at den – trods rigtig god vækst – ofte bryder sammen i 40-års alderen. Forårsaget af angreb af micans.

Skovfyrren, som jo er den eneste politisk korrekte nåletræart, stoler Bennetsen ikke på. Problemet er, at den gennem tiden er spaltet ud i mange lokalracer (provenienser) med snævre klimatolerancer. Hvis klimaet ændrer sig, kræver det andre skovfyrprovenienser, og de nu anvendte vil formodentlig ikke trives. Anderledes med omorika, som med en lille isoleret forekomst på Balkan ikke udviser raceforskelle og derfor trives overalt hvor den er plantet i Europa. Cypressen skulle heller ikke få problemer med milde fugtige vintre og varme tørre somre, idet den i sit naturlige udbredelsesområde kun får omkring 50 mm nedbør om sommeren.

Der er således tænkt meget – og langt frem. Bennetsen skriver selv i en artikel i *Skoven*: »Et så simpelt og letfatteligt – ja vel nærmest enfoldigt – skovbrug må vel indbyde til undren og latterliggørelse hos naturorganisationer, fonde, certificeringsbureauer, skovbrugsfakultetet, Pro Silva og ikke mindst Skov- og Naturstyrelsen. Alle huser de jo vidende og velmenende mennesker, der sikkert vil Danmarks skove det bedste.

De fleste er dog nok kendetegnet ved, at de ikke er økonomisk ansvarlige eller sårbare, hvis den opstillede naturnære vision ad åre viser sig at være et fatamorgana. Men for en selvlært amatør med 30 års praktisk erfaring fra skovdyrkning i den yderste klit, og med et personligt økonomisk ansvar for hvert eneste skovbrugsmæssige tiltag, giver en sådan dogmatisk naturfjern skovdrift fin mening«

En "naturskov" med løv

Der arbejdes dog også en del med løvtræ på ejendommen. Størstedelen er produktionsbevoksninger af eg og ær, der plantes på op til 3x3 m, og hvor der praktiseres enkelttræ-pleje. Etablering sker med planter i bidfri højde, fra egen planteskole, for at undgå hegning. Ær fra en sådan bevoksning fra 1990 er mellem 24 og 29 cm i brysthøjdediameter.

I det hele taget er det Bennetsens erfaring, at »man kan skabe sin egen jordbund«, bl.a. ved det rette træartsvalg. Bennetsen er meget optaget af Junckers teorier om jordbundsudvikling og ærens rolle.

Eg 43 år. Diameter 35 cm. Foto: Per Hilbert.

Blandt bevoksningerne på Møgelkjær er også en 'naturskov' med eg og bøg. Den er plantet i 1969 i en rækkevis blanding af sitka, eg, bøg og rødæl. Sitkaerne er fjernet umiddelbart før løvtræerne blev kvalt. Herved fritstilles løvtræerne. Dem hugges der aktivt i, for at fremme dimension, og alt dødt ved får lov at ligge i skovbunden. Visse tyndingstræer ringes bare med henblik på stående træer med dødt ved. Desuden fjernes alt nål samt dominerende arter som hyld og serotina, mens selvsået tjørn og røn lades være. Ud over eg og bøg er der desuden indplantet en række andre arter, bl.a. ahorn, lind, fuglekirsebær, avnbøg, hassel, kvalkved, lind, vildæble, dunet gedebled, naur m.fl. Den største eg (fra 1969) er allerede 35 cm i brysthøjdediameter.

Bøg tyndet ved ringning. Foto: Per Hilbert

En sådan bevoksning, hvor fornuftige menneskelige indgreb bliver foretaget på 'naturens' vegne, giver betydelig mere mening end det – i normale skove – uhenigtsmæssige begreb 'urørt skov', som er blevet kraftigt markedsført de senere år.

Om kritikken af plantageskovbruget

Bennetsen har været uhyre aktiv i den skovpolitiske debat i de senere år. Af naturlige årsager har han engageret sig i kampen mod vindmøllerne i Østerild, som er planlagt kun få kilometer fra Møgelkjær. Men det, som har generet ham mest i den forbindelse, er den generelle nedgøring af nåleskoven og plantagerne, som har domineret debatten.

Det er især mere eller mindre fundamentalistiske biologer, der har været fremme med riven, men selv Naturstyrelsens tidligere direktør har fremsat nedsættende udtalelser om 'nåleskov med træer i lange lige rækker' og den vurdering, at 'der ikke er megen biodiversitet i sådan en plantage' (red.: som Østerild). Som Bennetsen siger: »At man besynger vindmølletestcentret som visionær naturgenopretning forekommer at være et klamt forsøg på at gøre en dyd af nødvendigheden«

Bennetsen spørger (men får intet svar), om det samme så ikke må gælde alle statens 'kedelige, naturfattede, mørke' plantager i hele Midt- og Vestjylland. Han mener, at biologernes (og Naturstyrelsens) holdning oser af foragt for menneskers indsats gennem mere end 100 år for – under store arbejdsmæssige og økonomiske ofre – at skabe sig tålelige omgivelser i hele det vestlige Jylland. Og at de faktisk ser bort fra international forskning, der konkluderer, at plantagerne spiller en vigtig rolle i bevarelsen af den biologiske diversitet.

Bennetsen er en stærk fortaler for det produktive skovbrug: »Et erhvervsrettet skovbrug, der bliver drevet med pragmatisk respekt for miljøet«.

Han argumenterer imod »de utallige naturorganisatio-
ner, der på menneskehedens vegne føler sig kaldet til at nedgøre alt, der har med produktion at gøre, og at dik-
tere, hvorledes private skovejere skal drive deres skove.
Det er bekymrende, dels fordi de kan sige det omkost-
ningsfrit og uden at bære noget økonomisk ansvar, dels
fordi de derved pådutter befolkningen det fejlagtige
synspunkt, at de danske skove ikke drives bæredygtigt«.

Og det er ikke bare uforpligtende snak. Bennetsens egen plantage er et godt eksempel på den målrettede og lang-
sigtede, men af naturlige grunde langvarige indsats med
at udvikle vore plantager til produktive og stabile skove.
En indsats, som på Møgelkjær bygger på en sund kom-
bination af teoretisk viden og egne praktiske erfaringer
– uden hensyn til tidens meninger på bjerget.

Anders Jensen (aje@skovdyrkerne.dk) og

Per Hilbert (phi@skovdyrkerne.dk)

(Du kan læse mere på www.dyrkningsaktuelt.dk)

Skovejerens ansvar for træer der vælter

For nylig afsagde Østre Landsret dom i en principiel sag, der må interessere – og bekymre – de fleste skovejere.

Odense kommune blev som skovejer dømt til at betale 825.445 kr. plus sagsomkostninger til enken efter en mand, der blev dræbt, da han under den store januarstorm i 2005 færdedes i bil gennem Åløkkeskoven ved Odense.

Et 20 meter højt og 180 år gammelt træ i kommunens skov væltede ned over bilen, som blev knust. Ifølge Landsrettens dom burde kommunen have sørget for, at træet var blevet fældet. Det er nemlig skovejerens ansvar at sikre, at træer ud til offentlig vej er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

Foto: Claus Fisker, Scanpix.

Dommeren konkluderede efter en efterfølgende undersøgelse, at træets rødder var rådne i en sådan grad, at kommunen burde have opdaget dette. Man hævdede, at rødderne var rådnet, fordi de ikke havde kunnet udvikle sig normalt, efter at vejen var blevet anlagt. hvilket måske for en fagmand kan lyde en smule underligt.

Men i kendelsens kancelli-sprog hed det bl.a.: »Undladelsen af at føre en mere indgående kontrol var – hen-

set til den særlige risiko, som træets alder, størrelse og placering indebar – ansvarspådragende for kommunen«

I en anden sag – i en skov ved Sæby – knækkede for to år siden en tyk gren af et egetræ, der stod ud til en P-plads på skovens grund. På P-pladsen sad to ældre ægtepar og nød deres kaffe. Den nedfaldende gren slog den ene mand ihjel. Uheldet fik her ingen konsekvenser for skovejeren, da man vurderede, at han ingen chance havde haft for at forudsige hændelsen.

Det afgørende er her, om ejeren **havde** eller **burde have** set problemet. Generelt er reglerne sådan, at skovejeren har et ansvar for træer, der står ud til offentlig vej. Her vil det være klogt en gang om året at gennemgå bevoksningerne og fælde træer, som man har mistanke om kunne være rådne. Det tilrådes at tage et skriftligt notat på, at gennemgangen har fundet sted – så man i tilfælde af skader kan dokumentere, at man har opfyldt sin tilsynspligt. Det samme kan man vælge at gøre langs de mest befærdede skovveje, selv om publikum her i princippet færdes på eget ansvar. Det er jo altid ubehageligt med ulykker, også selv om man ikke kan stilles til ansvar.

Der er i øvrigt ingen tvivl om, at tidens ønske om mere dødt ved i skovene – herunder flere døde, opretstående træer – øger risikoen for publikum. Risikoen og ulykernes antal vil også stige, hvis publikum får lov til fri færdsel i bevoksningerne, som Friluftsrådet ønsker. Ulykkesrisikoen er endnu et argument for, at publikum bør holde sig på vej og sti.

Per Hilbert (phi@skovdyrkerne.dk)

Sprøjtejournal og indberetning

Det er lovpligtigt at føre sprøjtejournal og fremover også at indberette brug af plantebeskyttelsesmidler for ejendomme over 10 ha.

Arealer med juletræer og pyntegrønt er omfattet af ordningen. Ejendomme over 25 ha skal indberette elektronisk. Ejendomme under 25 ha kan indberette på papirform frem til planperioden 2014/2015.

Sprøjtejournal skal føres for planperioden fra 1. august til 31. juli. Den efterfølgende indberetning af sprøjtejournalen kan foretages i perioden fra 1. oktober frem til 31. marts.

Krav til indberetning

Den lovpligtige indberetning omfatter CVR-nr. på ejer eller bruger. Om der har været anvendt plantebeskyttelsesmidler i perioden. Hvis ja, angives oplysninger om det samlede forbrug af plantebeskyttelsesmidler opgjort på afgrødeniveau.

Krav til sprøjtejournal

Der er ingen krav til sprøjtejournalens udformning. Det kan være en notesblok, et regneark, eller en offentligt tilgængelig løsning på internettet. Blot skal journalen være tilgængelig på ejendommen. Følgende informationer skal registreres:

- Arealet/marken
- Størrelsen på arealet
- Afgrøden på arealet
- Sprøjtemidlets handelsnavn
- Dosering i kg/ha eller L/ha
- Dato for udbringning

Sådan gør du

Foretager du selv sprøjtning kan du ajourføre informationerne i din sprøjtejournal til senere indberetning. Senest syv dage efter der er sprøjtet skal det fremgå i journalen. Journalen skal opbevares i 5 år.

Indberetningen foretages via de offentlige tilgængelige løsninger på www.landbrugsindberetning.dk eller www.virk.dk, hvor du som ejer har mulighed for både at føre journal og foretage indberetningen på elektronisk form.

Udfører skovdyrkerne sprøjteopgaven for dig, sørger vi for at du modtager de fyldestgørende informationer til journalen. Mod betaling kan skovdyrkerne også lave din indberetning. Dette kræver blot at vi har dit CVR-nr. og gyldig adgangskode til www.landbrugsindberetning.dk. Kontakt din lokale skovfoged og hør nærmere.

Rasmus Fejer Nielsen (rfn@skovdyrkerne.dk)

Du kan indberette fra den
1. oktober til den 31. marts

Du kan indberette via www.landbrugsindberetning.dk eller www.virk.dk.

Kontakt din lokale skovfoged og hør nærmere.

På billedet ses en traditionelt sprøjtet nordmannsgrankultur

Tarmvridrøn – en glemt træart

Tarmvridrøn er en af de træarter, som er godt rustet til fremtidens klima med stigende temperaturer og øget risiko for sommertørke. Tømmer af god kvalitet opnår meget høje priser.

Tarmvridrøn passer samtidig godt til lysåbne, publikumsvenlige skove med høj biodiversitet. Men desværre er det en overset træart i det praktiske skovbrug.

Skovfoged Hans Graversgaard, Skovdyrkerforeningen i Nordjylland har sammen med professor Jens Peter Skovsgård skrevet en artikel om tarmvridrønnen. Artiklen er trykt i bladet *Skoven*, og den kan også findes på Skovdyrkerens hjemmeside.

De to forfattere efterlyser danske erfaringer med træarten, i bevoksninger eller som enkelttræer. Meld gerne ind, hvis du har tarmvridrøn i din skov. Du kan skrive til hcg@skovdyrkerne.dk.

Den optimale skovrejsning – erfaringer samles op

Skovdyrkerne har igangsat et forskningsprojekt, der skal opsamle erfaringerne fra de sidste 20-25 års skovrejsning på landbrugsjord. Både de gode og de dårlige erfaringer. Projektet finansieres af ordningen for 'Praksisnære Forsøg', og vi har hyret den erfarne skovbrugsforsker Christian Nørgård Nielsen til at stå for arbejdet.

Baggrunden er en forundring over, at samfundet har spenderet mellem en halv og en hel milliard i tilskud til tilplantninger uden tilsyneladende at være interesseret i, hvad der kommer ud af det. Herudover har lodsejerne lagt jord til for flere milliarder kroner. Der er altså tale om en meget stor samfundsmæssig satsning.

Vi ønsker også selv at blive klogere. Ved at se på, hvad der gik godt, og hvad der gik mindre godt, håber vi bedre at kunne rådgive fremtidige skovrejsere. Det drejer sig blandt andet om spørgsmålet om hvilke blandingsmønstre, der viser sig velegnede på længere sigt, og det drejer sig om brugen af hjælpetræer i plantningerne. Det sidste er aktualiseret af ønsket om at få mere biomasse ud af plantningerne.

Som et resultat af undersøgelserne, håber vi til næste år at kunne udgive en 'håndbog i skovrejsning', som vil blive tilgængelig både for branchens fagfolk og for interesserede skovrejsere.

Christian Nørgård Nielsen

Undskyld!

For at udnytte stordriftsfordelen har Skovdyrkerne i en årrække brugt en fælles telefonudbyder. For at få prisen yderligere ned valgte vi tidligere i år at skifte udbyder. Det har givet rigtig mange problemer med dårlig eller manglende mobiltelefondekning, hyppige udfald under samtalerne, missede beskeder på telefonsvareren m.m.

Vi beklager meget de gener, dette har medført. I bør altså ikke bebrejde den enkelte skovfoged for den forringede kontakt - det er 'samfundets skyld'.

Vi er i øjeblikket ved at rette op på problemerne, men de store selskaber er tunge at danse med, så det kan desværre tage yderligere tid, før det kører normalt hos alle.

Per Hilbert, Sekretariatsleder